

Posamezna številka stane 75 para

Prečna lista: Celo leto 60 din, pol leta 30 din, četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oglasila se posredujejo po dogovoru; pri večkratnem nastopu primeren popust. Upravištvu pošljemo naročnino, inserate in reklamacije. Telefon Interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvostvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon Interurban št. 113.

45. številka.

Maribor, dne 20. decembra 1924.

Letnik XIV.

Pašičeve krize in vlade.

Kar se sedaj dogaja v Beogradu, to je prav dobro označil članek zagrebskega »Jutarnjega lista«, ki piše pod naslovom »Ovaj i onaj« o razvoju kriz in vlad, katere izvaja, oziroma sestavlja SHS ministrski predsednik g. Nikola Pašić. — »Ovaj i onaj« — to je Pašić. Pašić namreč na vse tako odgovarja, da oni, ki vprašujejo, nikdar ne vedo, pri čem da so. Če ga vprašajo, kdo bo v vladi, potem reče: »Ovaj i onaj« — ta in oni, zdaj pa vohaj, koga misli, če povprašujejo invalidi po svojem, uradniki po svojem zakonu, potem slišijo, da »bidne ali ne bidne«, da bo, ali pa, da ji ne bo — in tako je pri Pašiću vedno — »Ovaj i onaj« in pa »bidne i ne bidne«.

Zagrebski članek nam predstavlja naivnega jugoslovanskega izobraženca, ki zasleduje našo politiko po zapadno-evropskih vzorih in primerih, v razgovoru s hrvatskim politikom, ki je že davno spoznal, da je imel dr. Trumbić popolnoma prav, ko je v beograjskem parlamentu govoril o dveh mentalitetah in o dveh smereh življenja in politike pri nas: o evropski in orientalski.

Hrvatski politik z nasmehom tako-le poučuje naivnega in izpuščenega Jugoslavana:

Kar se pri nas dogaja, je sestavljeno iz absurdov. Pašić je toliko zahteval, da se razjasni situacija v demokratskem klubu, zahteval je, da pretrga demokratski klub vse vezi s političnimi skupinami, ki so proti vidovdanskim ustavi, — in ko so se demokrate med seboj toliko prepirali radi te Pašičeve zahteve, je vabil Pašić k sebi g. dr. Korošca in še druge voditelje protustavnih strank, da jih pridobi za svojo vladu. Davidovič ne bi smel govoriti s protustavniki, Pašić pa sme. (Menda za to, ker bi hotel Davidovič govoriti pošteno, Pašić pa samo loviti na svoje limanice.)

Pašića Evropa ne more razumeti, ker je nekaka arhaiistična prikazen. V mladosti je bil revolucionar in prijatelj Bakuninov, ki je toliko pripomogel do razvoja komunizma v Rusiji. Pašičeva revolucionarnost se je pa z leti spremenila v reakcionarnost in orientalsko intrigantstvo. Ko je podiral Obrenoviče, je bežal v Bolgarijo, svoje tovariše pustil v ječi, sam pa iz tujine pošiljal proglase. Organiziral je svojo stranko, da pride na krmilo in stranko mu je bila nekaka zadruga, kjer hoče on kot njen stari oče še danes imeti svojo prvo in nepobito besedo. Vsi morajo molčati, če on namigne. Če njegova brada naj bi bila znak neke patrijarhalne politike. Če Pašić govori, nikdo ga ne razume. »Ovaj i onaj« — to je vse, rezultatov pa ni, oziroma rezultat je ta, da on napravi, kar hoče, vsi drugi pa molčijo. Tako se odigravajo vse krize in sestavljajo vse vlade, ker se Pašić res — samo igra.

Res, samo igra se, ker nihče ne ve, ali je že in kako je podal demisijo, ali je že in kako je dobil misijo za sestavo nove vlade, ali naj bo ta vlada poslovna ali volilna, kaj naj bo njen program, kje njena večina — nikdo ne ve, Pašić se pa lepo mirno igra z vladnimi krizami in sestavami.

V svojem klubu je rekel Pašić, da so demokrate demagogi, ker pravijo, naj se takoj dovrši invalidski zakon, čez tri dni pa zopet izjavlja, da bo on samo radi tega sestavljal poslovno vladu, ker hoče, da že vendar enkrat ugodimo invalidom. »Ovaj i onaj« — »bidne ili ne bidne« — kar je včeraj demagogija, to je danes program.

O krizi in o svojih namenih Pašić sploh ni z nikomur govoril, razven s Pribičevićem, in ko so demokrate določili za svojega pooblastnika Andrijo Rodoviča, tudi temu ni smatral za vredno povedati, kaj sploh hoče. Stari »baja« — stari oče — ded hoče, da otroci občutijo njegovo modrost — otroci — od najvišjega do najnižjega — vse okrog sebe smatra za svojo domeno, on je pa ded — in basta!

Evropa želi, oziroma hoče nekaj logike v teh krizah in vladah. Evo, logike: Pašić hoče vse utruditi in nagnati v škripce: Davidoviča, Protiča, pa tudi Pribičevića. Pašić ima nekaj svojih ljudi, ki gredo slepo za njim in sedaj z njimi sestavlja vladu. Situacija se po njegovem mnenju ne sme »razčistiti«, ker bi potem sondirala teren tudi Protič in Davidovič in končno ter logično tudi Pribičević. Ta je svojo politiko, oziroma koncepcijo podtaknil radikalcem. Radikalni program pa ni to, kar Pašičevi listi danes zastopajo. Pribičević je v zvezi z radikali ustvaril vidovdansko ustavo, Pašičevi listi pa nastopajo za prvo mesto Srbije v državi SHS ter agitirajo za velesrbsko stranko in če bi Pribičević hotel nastopiti sam za vidovdansko ustavo, ki daje Srbom mnogo preprav, pa vendar ne toliko, kakor jih zahteva Pašičeva »Tribuna« ali pa »Balkan«, bi ded Pašić s svojimi zopet nastopil ter tudi njega pobijal.

Radikalce je navadil Pašić, da mečejo vse krivice režima na demokrate in ko se upirajo Vojvodinci ter protestirajo Banovčani, pravi Pašić vedno, da je kriv vsega tega — »Ovaj i onaj«.

Pašičevi radikali so se odvadili misliti na program in o njem prav nič ne govorijo, ker tudi Pašić o njem že toliko časa ni spregovoril. Skrbel je samo zato,

da se vsaj del — četudi majhen — srbske javnosti navadi, gledati v njem svojega deda ali Miklavža, ki deli razne darove, in s tem, kar mu je ostalo, hoče izvajati vse svoje igre: krize in vlade.

Da se razume Pašičevo postopanje pri sestavljanju vlad, prinaša »Hrvat« nekaj iz preteklosti, zanimive vesti o njegovem postopanju pri sestavi vlade po prihodu s Krfa leta 1918. Tedaj, pravi »Hrvat«, je dobil Pašić od tedanjega regenta Aleksandra mandat za sestavo vlade. Vsled kritičnega zunanjega položaja se je moral prvi kabinet v državi SHS sestaviti s posebnim ozirom na zunanje dogodke in v popolnem skladu z notranjim položajem. Dve važni brzojavki glede prve vlade je imel tedaj Pašić v rokah, eno od Joce Jovanoviča, tedanjega srbskega poslanika v Londonu, in od dr. A. Korošca iz Zeneve, pa obe brzojavki je Pašić zatajil. Pozneje je regent zvedel za to in je na listi s Pašičem kot ministrskim predsednikom, ki jo je Pašić predložil, prečrtal Pašičevo ime in poveril sestavo vlade Stojanu Protiču.

Od kod ima »Hrvat« vse to, nam ni znano, vemo pa to, da je bil v Zenevi dogovorjen popolnoma drug kabinet, ki mu je bil določen tudi drugačen delokrog, kakor so ga imele vlade v narodnem predstavništvu. Dogovorili v Zenevi so varovali avtonomistično stališče zgodovinskih pokrajin.

Ministrska lista, katero je pokazal Pašić v soboto zvečer, je posebno zanimiva, kakor je zanimiv in značilen tudi način, po katerem se je Pašić svojih dosedanjih zaveznikov demokratov in to na en mah vseh — tudi brezpogojno podložnih, kakor je Pribičević — otresel. Sprevidel je, da je koalicija med srbsko javnostjo na zelo slabem glasu, in tako se je odločil za veliko gesto velesrbsstva ter sestavil velesrbsko vladu. Vsi ministri so Srbi, razven dr. Zupaniča, ministra za Slovenijo ali »kolonijo«, kakor pravijo v Beogradu, ki je pa že davno stopil v pravoslavje in se ne more šteti med Slovence; dr. Supilo, minister za »hrvatsko kolonijo«, sam pravi, da je Srb katoliške vere in tako ima cela vlada popolnoma srbski značaj s programom velike Srbije in geslom »Srbi skupaj«.

Razdelitev portfeljev med Pašičevimi ljudmi je postranskega pomena, vse imajo in po Pašičevih navodilih bodo delali ne glede na to, kje ta ali oni sedi. Tako je stari reakcionar Ljuba Jovanović vpisan kot minister vere, gotovo pa je, da bo vodil ministrstvo policije.

Pribičević je že grozil z nasilnim izvajanjem volitev v prid svoje in Pašičeve vlade, ker je bil trdno prepričan, da ga Pašić ne bo odrinil, sedaj bo pa Pašičev Ljuba pri volitvah na znan reakcionaren način nastopal proti demokratu ravno tako, kakor proti vsem — drugim.

Demokrate so njihovi grehi tako daleč pripeljali, da oblaščijo sedaj hinavsko raševino. V Sloveniji hočejo sedaj svirati na slovensko, v Hrvatski pa na hrvatsko piščalko, češ, da bi oni še »mnogo storili« za Slovenijo, oziroma Hrvatsko, da pa sedaj ne morejo več, ker jih je Pašić tako grdo izgrizel. V Sloveniji in Hrvatski radikali itak nič nimajo, v Srbiji je skrahiral Pašičev »Ovaj i onaj« v zvezi z demokrat, prej ali slej morajo priti do obsodbe tudi njegove metode pod velesrbskim praporom in tako naj Srbi opravijo z radikali, mi bomo pa z demokrati; zavednega in politično vedno zrelejšega slovenskega in hrvatskega ljudstva pa Pašičev »Ovaj i onaj« nikdar ne bo motil in mešal.

Politični položaj.

Narodna skupščina se sestane v četrtek ob 4. uri popoldne. Na dnevnem redu so volitve vseh mogočih odborov, do teh volitev pa menda ne bo prišlo, ker bo na tej seji skoro gotovo prečitan ukaz o razpustu parlamenta in ukaz o razpisu volitev, ki se bodo vršile na nedeljo, dne 18. marca 1923.

Novim predsednikom finančnega odbora je bil izvoljen Voja Veljković (demokrat, a Davidovičev pristaša, osebno pošten in je tudi glasoval svojčas proti zvišanju civilne liste), podpredsednikom pa zemljoradnik Uroš Stajić. Finančni odbor bo deloval tudi po razpustu parlamenta kot kontrola nad izvrševanjem proračuna in državnega posojila.

Zadovolje ter žalost radikalov. Radikali so povsem zadovoljni, ker se jim je posrečilo postaviti vladu iz lastnih vrst in prevariti demokrate, ali na žalost, ki obletava samodržne radikale, so prazne državne blagajne, katerim je v zadnjem trenutku, preden je nehal biti minister pogledal prav do dna g. bivši finančni minister, policajdemokrat dr. Kumanudi. Radikali imajo vladu in oblast, a prazne državne blagajne in radi tega so zadovoljni ter žalostni ob enem.

Za čim žaljuje, demokratje? »Pravda« piše: Radikali so že sestavili listo državnih podsekretarjev. — Lista je še sicer za sedaj tajnost, a gotovo dejstvo je, da bo imel vsak minister svojega podsekretarja in pomočnika. Radikali imajo v vladi 15 portfeljev, dobili še bodo 15 podsekretarjev, 15 pomočnikov in 15 kabinet

nih šefov, skupaj torej 60 radikalov, ki pridejo k drž. krmilu. Kar se tiče plač, bo dobivalo 15 ministrov po 15.000 D mesečno in k temu še plača g. Pašića 300 D dnevno, plače sekretarjev po 10.000 D, pomočnikov 10 tisoč dinarjev, skupno torej 550.000 D mesečno. In vsa ta ogromna denarna svota odpade samo na radikale. Demokratom je najbolj žal, da ne morejo tako lepe svote od 500.000 D mesečno deliti z radikali, ampak bodo sedaj skozi mesece tega mamona deležni samo radikali.

Svetozar Pribičević je prej izjavljal, da v nacionalni državi ni dobro biti v opoziciji, ker narod ne zna ločiti opozicije od boja proti državi. Prišel je čas in sedaj mora biti tudi Pribičević opozicionalec. Radi bi vedeli, ali mu bode prav, če bodo tudi njega smatrali za nasprotnika države in tudi to bo zanimivo, kar bo sedaj proti Pašiću podzvedal, ko je poprej vendar toliko povdarjal, da je Pašić prvi, najboljši in celo nezmotljivi državnik SHS.

Demokratske zadrege. Nova vlada je demokrate silno poparila in začeli so se najprej pripraviti med seboj, kdo da je vsega tega kriv. Seja demokratskega kluba je bila podobna sejmu. Pribičeviću pristaši so očitali Davidovičevim, da je njihova republikanska politika povzročila ta položaj. Davidovičevi pristaši so odgovarjali, da je to uspeh Pribičevićeve in Lukinićeve politike, ker sta neprestano zatrdjevala kralju, da ni brez Pašića možna nobena kombinacija. — Končno so se naveličali brezplodnih preprirov in začeli so se vpraševati: Kaj sedaj? Izvolili so si poseben odbor, ki naj bi »razčistil« situacijo, in v tem odboru so se zopet složno znašli desničarji in levičarji. Na seji demokratskega kluba se je razpravljalo tudi o stanju demokratskega tiska, ki je sedaj prišel v velike nepravilike, ker je znano, da se je vzdrževal iz dispozicijskih fondov in provizij bank na račun raznih uslug pri vladi. Ker demokratski klub ne bo mogel nuditi več teh uslug, bo demokratski tisk ostal brez denarja. Izgleda, da bo nekaj pokrajinskih listov zaspalo.

Samostojni se tokrat niso vrinili v vladu in to pa ne radi prepira, kdo bi naj bil minister. Pucelj se je hotel še nadalje držati ministrskega stolčka, a mu ga ni so privoščili njegovi tovariši, pa so se pulili med seboj za ministrstvo vod in poljedelstva tako dolgo, da so zamudili rok za vstop v vladu. Pa g. mesar-minister Pucelj se je spametoval dokaj prepozno.

Število poslancev bo znašalo po prihodnjih volitvah mesto dosedanjih 419 samo 313. To reducirano število novih poslancev odpade takole na posamezne pokrajine in mesta: Srbija in južna Srbija 112, Bosna in Hercegovina 48, Hrvatska, Slavonija in Srem 66, Slovenija 25, Dalmacija 16, Banat, Bačka in Baranja 34, Crnagora 7, Beograd 2, Zagreb 2, in Ljubljana 1 poslanca. »Slovenski Narod« žalostno dostavlja: Po prejšnjem volilnem zakonu je volila Ljubljana 3 poslance in sedaj pa samo enega (in še ta ne bo demokrat. Opomba uredništva.)

Po svetu.

Poslanik Čehoslovaške v Beogradu g. Kalina je dne 17. t. m. umrl v praškem sanatoriju. G. Kalina se je še le pred kratkim težko bolan vrnil iz Beograda v Prago.

Krematorij na Dunaju. Dne 17. t. m. so na Dunaju otvorili kljub vladni prepovedi krematorij. Otvoritev se je izvršila brez incidenta.

Nova poljska vlada. Novo poljsko vladu je sestavil general Sikorski, ki je izdal obenem tudi proglas na narod. V tem proglasu pravi novi ministrski predsednik, da prevzema vladu v zelo resnih in nevarnih časih. Nadalje zahteva predsednik, da se strnejo krog vlade vsi državljani brez razlike, kajti nova vlada zasleduje samo eden cilj: rešitev poljske države. Konečno opozarja general s proglasom, da je med narodom veliko ogorčenje radi umora predsednika republike, a narod se mora zavevati, da nima sam pravice soditi in da se morata obdržati red in mir.

Nad Varšavo in okolico je proglašeno obsedno stanje. Velik del višjih uradnikov je odstavljen s svojih mest. Položaj na Poljskem je vohče zelo resen.

Nekaj o atentatu na poljskega predsednika republike. O umorjenem poljskem predsedniku Narutowicu pišejo, da se je mudil leta 1913 tu v Mariboru. Tedaj so namreč hoteli Mariboržani zgraditi svojo elektrarno nekje pri Felberjevem otoku in je bil radi te elektrarne pozvan v Maribor g. Narutovic kot strokovnjak. Pred umorom je pokojni predsednik poveril sestavo vlade železniškemu ministru Zarovskemu. — Narutovicjev atentator, umetniški kritik Eugen Niemadovski je izjavil pri zaslišanju, da je izvršil atentat popolnoma na lastno roko brez kacega sporazuma s kom drugim. Zasliševanje atentatorja je zaključeno in so ga že predali sodišču.

Bolgarski napad na bolgarskega notranjega ministra. Dne 17. t. m. ob 6. uri zvečer je stopil bolgarski notranji minister Daskalov pred parlamentom v avtomobil. V tem trenutku je vrzel nepoznani človek proti

vozu dve bombi, ki pa nista ministra poškodovali. — Atentator je pobegnil. Notranji minister Daskalov je izjavil, da je poskušeni atentat delo opozicije, ki poskuša z vsemi nasilnimi sredstvi zrušiti sedanji zemljoradniški režim. Minister je obsodil take borbe in metode in izjavil, da tako postopanje opozicije samo utrjuje režim. Sicer pa vlada v Sofiji vobče mir in red.

Položaj na orientalski konferenci. Položaj na orientalski konferenci se vedno bolj razjasnjuje in vsi so prepričani, da ne bo prišlo na konferenci samo do mirovne pogodbe med Turčijo in Grčijo, ampak tudi med Turki in velesilami. Radi tajnih dogovorov, ki so se vršili zadnje dni med Rusi in Turki, so Rusi popustili glede odpora proti turško-angelskemu miru in bodo tudi oni pristali nanj. Javljajo, da bo prišlo do sklepa mirovnih pogodb že tekom druge polovice februarja. Vojaški strokovnjaki iz antantinih in turških krogov delajo na izdelavi konvencije radi morskih ožin. Na to konvencijo bodo pristale vse države. Delo orientalske konference se bo radi božičnih praznikov prekinilo za 2 dni in za Novo leto za 2, sicer pa bo konferenca neprestano na delu.

Svetovni mirovni kongres v Haagu je zaključen z resolucijo politične in strokovne komisije. V prvi zahteva kongres: 1. Revizijo mirovnih pogodb na podlagi resolucije druge socijalistične internacionale in mednarodne strokovne zveze; 2. odločen boj v parlamentih kakor tudi izven njih, proti militarizmu in oboroževanju; 3. javno nadzorstvo nad industrij za oboroževanje potom Društva narodov, ki mora kot najvišja mednarodna inštanca urediti tudi mednarodne politične, gospodarske in pravne razmere. Končno se zahteva odprava tajnih pogodb in tajne diplomacije. Druga pa pravi med drugim: Organizirati se mora energična propaganda za mir in proti imperijalizmu ter militarizmu. Delavsko gibanje se mora upreti vsaki vojni ter preprečiti izbruh kake vojne z izvedbo splošne stavke. Nadalje mora delavsko gibanje nadzirati fabrikacije in razpoševanje kakršnegakoli vojnega materiala ter voditi propagando, da postane v bližnji bodočnosti fabrikacija in razpoševanje vojnega materiala sploh nemogoče. Pri morebitnih konfliktih mora postati obligatorično med prizadetimi državami odločitev razsodišča.

Delovanje poslaništev v Rusiji. Sovjetska vlada je dovolila delovanje sledečim poslaništvom: amerikanškemu, angleškemu, italijanskemu in nemškemu, vsa druga poslaništva pa ostanejo še zaprta.

Beleške.

Militarizacija Jugoslavije po Kaiser-Viljemovem vzorcu iz svetovne vojne. Novi zakon o ustroju vojske, ki ga po navodilu vojnega ministra izdeluje par generalov, zahteva popolno militarizacijo cele države. Vsako moško dete že od devetega leta naprej spada pod vojni zakon in vojni red. Vojaška službena obveznost bi začela z 18. in bi se nehala s 60. letom, moška deca, najsi bo v šoli ali ne, pa bi se morala od 9. leta naprej vezovati in poučevati v vojskovanju. Tudi ženske bi imele po tem vojnem zakonu svojo vojaško obveznost. Vsaka ženska od 16. do 50. leta bi se morala usposobiti, da v slučaju vojne opravlja neko službo: v bolnišnicah, vojnih kuhinjah, magacinih itd. Vsa privatna podjetja naj bi se militarizirala, tako tovarne, obrtniške delavnice, agrikulturna industrija in celo tudi premoženje bi bilo militarizirano. V času vojne spada vse to, kakor tudi vojaška obveznost izven vojašnic, ženska služba, prisilno delo, sploh vse in pa moški od 9. do 60., ženske pa od 16. do 50. leta pod odredbe vojnih zakonov, da se lahko vse in ob vsakem času v pokliče v službo, oziroma porabi v vojaške svrhe. Ko se vojna napove, zapoveduje vsemu, kar stoji in živi v državi, vojaška vrhovna komanda v Beogradu. Ta zakon je nekaka kopija nemških militarističnih odredb iz leta 1917—18 in ima še mnogo drugih stvari, kakršnih si še Kaiser Viljem ni izmišljal.

Radikalna lumparija z zaprtimi komunističnimi poslanci. Ko je bil Pašić v največji zadregi glede sestave vlade, je tajnik radikalne stranke pop Janjić obiskal v kaznilnici v Mitrovici zaprte komunistične poslance in listi so o tem poročali z namigovanjem, da hoče Pašić v nekaterih ozirih pridobiti komuniste na svojo stran. Radikalci so najprej na vse to molčali, pozneje so pa začeli širiti vesti, da obisk nima političnega značaja in da je pop Janjić obiskal samo komunističnega poslanca Jovana Čolakovića, ki je njegov osebni prijatelj, sedaj pa nevarno bolan. Sedaj, ko je Pašićeva vlada že sestavljena, se pa slišijo iz listov podrobnejše stvari o radikalnem posetu zaprtih komunistov. «Epo-ha» pravi, da je popov obisk bolnega poslanca samo izgovor, ker je bil poslanec Čolaković že v belgrajskih zaporih bolan, pa ga ljudomili pop in «prijatelj» Janjić ni niti enkrat obiskal, obiskal je pa sedaj vse zaprte komunistične poslance, da bi od njih izvil kako izjavo ali kak proglas na delavne sloje, naj podpirajo Pašića. Pašić je popa Janjića sam poslal z naročilom, da komunistični poslanci lahko pod temi in onimi pojoji zadobijo svobodo, katero bi po zakonu že itak morali zadobiti. Potrjeno je, da je govoril radikalni poslanec z zaprtim tajnikom KS profesorjem Filipom Filipovičem in da ga je ta v imenu svojih tovarišev kratkoma odslavljal. To je potrdil celo kr. namestnik za Hrvatsko policajdemokrat Demetrović sedaj menda iz jeze do radikalcev. Vse to je Pašića vredno; najprej se ljudi po krivici zapre, potem se jim pa sporoči, naj podpirajo krivico, če hočejo priti na svobodo.

Minister za denunciacijo. Ko se je v Beogradu toliko ogibalo, koga bo Pašić postavil na ministrsko li-

sto, je nastopil tudi «Balkan» ter predstavil kot skoraj gotovega ministra tudi uskoka iz Radičeve stranke — advokata dr. Häuslerja. «Balkan» pravi, da je neki večer Pašić poklical k sebi Häuslerja, da vidi, ali se ne bi izplačalo vzeti tudi njega med ministre ter tako še posebno v živo zadeti Hrvatski blok. Häusler, če bi postal minister, bi imel namreč javno objaviti vse tajne sklepe in pomenke svoje bivše stranke. Torej Häusler — uskok bi imel obtožiti Hrvate kot veleizdajalce in temu naj bi sledila neka posebna obznanja. — Häusler je v resnici bil pri Pašiću in drugi vladni listi, ki so bolj previdni kot je «Balkan», pravijo, da samo radi tega, da se Pašić informira o politični situaciji po — Hrvatskem. — Häusler ni postal minister. Ali se Pašiću njegove «obtožbe» proti blokašem niso zdele dosti vredne, ali pa v naglici ni mogel uvesti posebnega portfelja za denunciacije in špijonažo.

«Pravda» v Jugoslaviji. Zagrebška «Borba» piše: «Lani v januarju so ubili žandarji v Vukovaru tajnika komunistične lokalne organizacije Stjepana Zupanca, ker je bil pač komunist. Zupanc je mrtev, radi tega pa nikomur ni padel las z glave. Lani v avgustu je ubil žandar Zlatka Arnolda. Arnold je mrtev, žandar pa še do danes ni obsojen. Letos maja so ubili fašisti v Zagrebu Rudolfa Rožiča, Rožič je mrtev, morilci se pa sodbodno sprehajajo. Kerošević ni nikogar umoril, obsojen je pa na smrt, ker je v boju padel neki žanadr, in samo obsežni akciji proti izvršitvi justifikacije se je zahvaliti, da je pomiloščen na 20 let ječe. Tuzlanski okrožni načelnik Grudić je zakrivil smrt sedmih rudarjev, odlikovan pa je z ordenom sv. Save. Radi smrti enega žandarja gre Kerošević v 20letno ječo, radi smrti sedmih rudarjev se pa dobi odlikovanje. Pred nekaj meseci so našli orožje pri knezu Windischgratzu, ki je zaupnik karlistov, Mussolinija in Horthy-ja, knezu se pa ni nič zgodilo. Ko se pa v Kotorju najdejo v neki hiši nerabni naboji, ki so ostali še iza vojske, se obsodi delavec Nikolić ne poldrugo leto ječe. V slučaju kneza Windischgratza je izjavil v parlamentu minister pravde, da se radi veleizdajnih priprav nikdo ne more klicati na odgovornost, dokler tudi kaj ne napravi, osmim komunističnim poslancem in sedaj še dr. Simi Markoviću se ni dalo dokazati kakega dela, pa so vendar obsojeni na dve leti ječe. Kako naj to imenujemo: pravico ali nasilje?»

Nova Pašićeva vlada je izzvala celo kopico smešnih prizorov in mnogo anekdot kroži po beograjskih listih. Tako na primer opisujejo veliko presenečenje ministra pošte in telegrafa Zarka Miladinovića, ki je odletel. Gospodin Žarko se je osmešil, ko je bil še minister, osmešil pa se je tudi sedaj, ko je nenadoma padel. — Njegovo ministrovanje je bilo tako, da se je pri raznih debatah v skupščini med bučnim smehom predlagalo, naj se o njegovih poštah ne govori, ker niso vredne besede, minister Žarko je bil s tem vedno zadovoljen ter se je z zadovoljnim smehom pridružil splošnemu krohotu, sedaj mu je pa smeh izostal. V soboto zvečer, ko je bila vladna lista že sestavljena, je nič hudega sluteč, klical telefonično kabinet vladnega predsedništva: «Tukaj minister Miladinović! Obvestite me, kedaj naj pridem polagat novo prisego!» — Šef pisarne je pa odgovoril: «Oprostite gospodine, ali gosp. Pašić Vas ni vzel na listo novih ministrov!» — Pravijo, da je Žarko najprej mislil, da so se za časa njegovega ministrovanja telefoni tako pokvarili, da se vse na- pačno sliši, pozneje je pa le videl, da je njegov padec žalostna resnica.

Dnevne novice.

Demokratje in «srbski dvor». «Jutro» in drugi demokratski listi se zgražajo nad tem, da pišejo nekateri beograjski listi o «srbskem» in ne jugoslovanskem kraljevem dvoru. Kaj boste uganjali hinavščino, saj ste uvedli srbski centralizem, uvedli srbsko učno knjigo za srajčnike in srbsko demokratsko bankokratsko korupcijo. Dvor je po svojem izvoru tudi srbski, kakor je bil avstrijski dvor nemški.

Sramotno postopanje z našim orožništvom. Človek bi ne verjel, da je kaj takega pri orožništvu v Sloveniji mogoče, ne verjel bi, da iz orožnika, ki služi že 2 in celo nad 3 leta v tem zboru, po preteku te dobe postane lahko vojaški novinec. Minister vojne in mornarice se je spomnil v mesecu februarju tega leta, da se nahaja v orožništvu V. orožniške brigade letnik 1898 in 1899, katerega večina še ni odslužila predpisanega vojaškega roka v kadru vojske SHS. Izdal je takoj naredbenje V. orožniški brigadi v Ljubljani, da se imajo gori omenjeni letniki takoj ponovno rekrutirati, ter svoj še nedosluženi kadrski rok odslužiti v stalnem kadru. Komandant V. žandarmerijske brigade je seveda takoj temu povelju ustregel, mesto, da bi se za prizadele orožnike zavzel, ter tega ne dopustil, ker tega orožniški zakon v smislu člena 38 ne dopušča. — Zgodilo in ustreglo se je brezglavni in sramotni naredbi, ter služijo sedaj orožniki 1. 1898 in 1899 v žandarmeriji od 1—15 mesecev navadnega vojaka, čeravno so isti orožniki pod bivšo Avstrijo nad tri leta in v jugoslovanski armadi nad 6—8 mesecev vojaški dolžnosti zadostili. Vsa ta doba pa, ker se danes nahajamo v moderno urejeni, demokratski državi, pri gospodu vojnem ministru ne pride v poštev, ker je pri njem današnja modernizacija spreminjati že nad 3 leta službujoče orožnike v navadne vojake. — Krivica, ki jo morajo prenašati prizadeti orožniki, zavisi od gospoda točasnega komandanta V. žandarmerijske brigade, ki je te letnike v orožništvo sprejel, akoravno mu je bilo dobro znano, da imajo isti še nekaj mesecev služiti kadrski rok. Krivico, eventualno zmotno naj nosijo tisti gospodje, ki so jo povzročili, ne pa ubogi, mladi orožnik, ki

je stopil le z namenom v ta poklic, da služi državi kot zvesti varnostni organ in dober državljani. — Pa ne samo, da se je istim zgodila krivica, ampak odrgava se od njih borne plače (500 dinarjev mesečno), še 28 dinarjev vsak mesec. Izplačana je bila vsem drugim orožnikom «povišica na skupčju», le orožniki-kadrovci pri tem izplačilu ne pridejo v poštev, čeravno opravljajo enako orožniško službo, kakor drugi orožniki, ki seveda tudi komaj izhajajo in živijo tudi v obupnih razmerah. — Tako se godi danes, ko je militarizem dosegel pri nas še nepoznane višine. One, ki so se sami odločili za vojaški poklic, se pusti stradati ter se jih celo degradira v navadne vojake, na drugi strani pa hoče SHS vojni minister militarizirati celo otroke, žene in privatno lastnino.

Petje ljudskih šolarjev v — cirilici. Izvedeli smo, da je pripravil znan strokovnjak pesmarico za ljudsko šolo, kakor imamo podobno Bajukovo že za srednje šole. Toda tisk pesmarice ne pride naprej, ker je neki trapasti referent svoje klečeplazenje in svojo duševno omejenost ovekovečil z zahtevu, da morajo biti pesmi s srbo-hrvatskim besedilom tiskane v cirilici. Seveda, Bajukova pesmarica tega nima, ker so imeli pametnejšega strokovnjaka. Nova, nameravana ljudskošolska pesmarica je tudi zaradi ljube cirilice za naše male srajčnike zakajčela. Bog daj norcem pamet, Sloven- cem pa saj malo ponosa in ljubezni do lastnega jezika!

Občni zbor Slomškove zveze se bo vršil dne 27. t. m. ob 9. uri v Akademskem domu v Ljubljani. Na občni zbor vabimo vse člane in članice. Naj pokažejo s svojo udeležbo, da jih terorizem še ni strl. Dobrodošli tudi zastopniki vseh naših katoliških organizacij. Naj bode letošnji naš občni zbor manifestacija za krščansko šolo.

Zadružni tečaj v Mariboru. Zadružni tečaj v Mariboru bo trajal štiri dni in se bo vršil od 8. do 11. januarja 1923. Prijave se še vedno sprejemajo in sicer pri oddelku Zadružne zveze. Razume se, da se tistim, ki so se že prijavili, ni treba še enkrat prijaviti. Pozivamo naše posojilnice, ki se še niso prijavile, da se čimprej prijavijo. Vljudno vabljeni tudi drugi interesi, zlasti, č. duhovščina.

Božičnica obmejni deci pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu je v nedeljo dobro uspela. Zasluga, da se je moglo obdariti 129 otrok z obleko in perilom, gre v prvi vrsti okrajnemu glavarju g. dr. Lajnsiču in okr. šolskemu nadzorniku g. Lichtenwallnerju, ki sta s tem omogočila lep uspeh. Pohvalno je omeniti več drugih predavateljev, ki so razumeli težavni položaj skrajne obmejne šole in so pomagali: gg. prof. Hutter v Zgor. Sv. Kungoti 20 din., dr. Glančnik 50 din., planine in doline v Mariboru 46.50 din., ga. Gril v Gradišču 50 din., mast, jabolke in orehe, g. Tacer pri Sv. Duhu 20 din., Cirilova tiskarna zvezke in šolske potrebščine in več drugih. — Vsem iskrena zahvala. Bog plati!

Zadnje dneve pred Božičem! Blizajo se božični prazniki, in z njimi prihaja Novo leto. Vse se veseli teh radostnih dnevo, samo mi slepi gledamo z našim duševnim vidom nekako otožno pred se. Mi, ki vedno, in vedno trpimo vsestransko pomanjkanje, se nekako bojimo teh veselih praznikov, ako nam ne prikoči naše podporno društvo na pomoč, bodo resnično za nas prežalostni Božični prazniki. Prosimo tem potom vso javnost, da bi se v zadnjih dnevih spomnila nas slepih, ki jo prosimo za pomoč. Milodare, uljudno prosimo, naj se blagohotno pošljejo naravnost v pisarno podpornega društva slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12, ki bo skrbelo, da bomo tudi mi vsaj v praznikih srečni. — Hvaležni smo za vsak najmanjši dar in preskrbimo, da se vsem darovalcem zahvalimo v časopisih, ter objavimo imena vseh darovalcev.

Afera Pašićevega sorodnika. «Beograjski Dnevnik» je nekaj dni iznašal na dolgo in široko zločine in zlorabe beograjskega zdravnika dr. Jovana Jovanovića med drugim tudi slučaj delavke Zofije Širové. To dekle je zapeljal sestročnik Nikole Pašića ter jo naposled, ko je bila noseča, peljal k dr. Jovanoviću, naj ji odpravi plod. Postopanje tega zdravnika v zdravniškem in človeškem oziru je bilo tako, da je dekle moralo umreti. V tej zadevi se je zahtevala sodnijska preiskava, pod pritiskom najvišjih državnikov in celo aktivnih ministrov je pa zopet vse zaspalo in najbrž se bo tudi sedaj vse potlačilo, ko so se listi začeli za celo stvar brigati. Govori se, da ima dr. Jovanović mnogo podobnih zločinov na vesti. Pa se mu nič ne zgodi, sedaj si gradi lepo palačo za težke milijone, narod pa pravi, da bo vsaka opeka te palače krvava.

Nasilje nad narodnim poslancem. V «Slob. Domu» opisuje narodni poslanec Radičeve stranke g. Franjo Vrtar, kako se mu je godilo, ko je po svojem volilnem okolišu blizu Varaždina obiskoval svoje zaupnike. Ko je počival v neki hiši, so prišli žandarji ter rekli, da mora z njimi. Poslanec je povedal, kdo da je, zahteval je, da mu pokažejo službeni nalog za aretacijo, žandarji se pa za to niso zmenili, bajonete so mu nastavili na prsa, uklenili so ga in odvedli v kasarno, tu je bil čez noč, drugi dan so ga pa odgnali na okrajno oblast, kjer je moral do poldne čakati na predstojnika. Ko je ta prišel, je poslancu najprej Boga klel, češ, kaj ga je prineslo v njegov okraj. Poslanec je odvrnil, da je okraj tudi njegov in ne samo predstojnikov, da ima pravico sestajati se s svojimi volilci, predstojnik pa je naprej klel ter grozil, da ga da drugič preteptati, če se pojavi v njegovem okraju, kjer je on Bog in gospodar in ne pripozna republikanskih poslancev, pa če ga Radič tudi da obesiti, kadar pride do oblasti. Poslanca so gnali potem na sodnijo, kjer so ga pa izpustili. — Takih zločinov se je nad opozicijskimi poslanci izvršilo že nešteto.

Važno za invalide, vdove in sirote! Invalide, vdove in sirote opozarjamo, da vlagajo prošnje na tista poverjeništa ali podružnice, pri katerih so organizirani, da se njim po potrebi in možnosti nakaže podpora. — **Mariborsko poverjenišvo deli podporo le onim rednim članom, ki so organizirani pri njem.**

Požar povzročil več milijonsko škodo. Dne 17. t. m. zvečer je izbruhnil požar v železniškem arsenalu v Splitu. Požarni brambi je uspelo gašenje v toliko, da je lokalizirala požar, ki je pa kljub gašenju uničil 4 milijone ogromne stavbe. Zgoreli so tudi stroji in vse ogromne množine orodja. Rešili so samo nekaj novih vagonov in eno lokomotivo. Na kako popravilo arsenala sedaj v zimi ni niti misliti in bo promet radi tega požara trpel zelo veliko. Vzrok požara še ni ugotovljen, a zaprli so več delavcev, ker sumijo, da je bil ožen podtaknjen. Škoda znaša več, nego 10 milijonov kron.

Krvave novice iz Hrvaške. Seljak Miško Mihalič iz širokega sela, okraj Koprivnica, je sunil z nožem v trebuh seljaka Todora Stakič, ki je obležal pri priči mrtve. Dne 12. t. m. so trije sinovi Vrbanič v selu Vrbanič, okraj Karlovac, napadli svojega lastnega očeta v hiši, mu zvezali z molvozom roke ter noge, mu omotali vrv okrog vratu, obesili in na to pobegnili v nadi, da se bo oče zadušil. Staremu Vrbaniču pa se je posrečilo, da si je odvezal roke in se nato rešil sam gotove smrti. Nečloveške sinove so predali sodišču, kjer so izpovedali, da so se hoteli iznebiti očeta, ker jih je ta podil od hiše. Svojega tasta je ustrelil v Drenovboku (okraj Novska) Dušan Stojič. Oba sta se vračala proti domu iz sejma, kjer sta prodala dva konja, ki sta bila skupna last obeh. Živela sta sploh v medsebojnem prepiru in sta se sprla tudi na povratku iz sejma. V prepiru je potegnil Dušan Stojič vojaški samokres in štirikrat ustrelil na tasta, ki se je smrtno zadet zgrudil. Na tleh mrtvega je še Stojič obdeloval z revolverjem po glavi. Samokres se mu je sprožil in krogla je ranila ubijalca v roko.

Sito vrano — nakrmila lačna. V Bosanski Gradiški so dobili novi most. Občina je odobrila kredit 37.000 dinarjev kot nagrado narodnemu poslancu Dušanu Subotič, ki je urgiral zgraditev mosta pri merodajnih oblastih. Ta korak mestne občine je povzročil med prebivalstvom Gradiške upravičeno ogorčenje.

S kolcem ubila novorojenčka. Iz Negotina javljajo: Vdova Jurija Prvaloviča, Draga, je prišla v Negotin po invalidno penzijo. Ker je opravila svoje posle in opravke bolj pozno in bi jo dohitela noč, ako bi se vračala v svoje selo, je naprosila nekega Salanoviča za prenočišče. Draga je bila v blagoslovljenem stanu, v noči je prišla njena ura, šla je na dvorišče in tamkaj porodila. Novorojenčka pa je mati takoj po rojstvu ubila s kolcem in ga vrgla v jarek. Zločin je opazila sosedka, ki je nečloveško mater prijavila oblastem.

Subotica v resni opasnosti. Meja med Jugoslavijo in Madžarsko gre tako nesrečno, da je izgubilo mesto Subotica 30.000 orolov najboljšje zemlje. Pred razgraničenjem je bila ravno Subotica najbogatejše mesto v Jugoslaviji, a danes je padlo na najubožnejši nivo, ker si je prisvojila Madžarska zgoraj omenjeno zemljo kot državno last. Subotička občina se je obrnila na zunanje ministrstvo s prošnjo, da naj prične ono pogajanje z madžarsko vlado, da bi naj priznala ona za obdelovanje subotičke posesti na Madžarskem iste pravice, ki so veljavne za privatne lastnike, kateri posedajo en del posesti v Jugoslaviji, druga pa na Madžarskem. Mesto Subotica zahteva kot pravna oseba isto pravo, kakor se priznava fizičnim osebam, da bo lahko obdelovalo svojo zemljo preko meje ter uživalo njen sad. Naša vlada je pooblastila svojega poslanika v Budimpešti, da začne tozadevna pogajanja z Madžari.

Kaj takega je mogoče samo pri nas! Bosanski solni rudniki bi morali dajati toliko soli, da bi bil z njo preskrbljen celi Balkan, a danes ne producirajo niti toliko, kolikor bi se rabilo za Bosno. Kakor javljajo iz Cazina, že nimajo cele tedne v kazinskem okraju niti zrna soli za ljudi, kaj šele za živino. Najbolj čudno pa je to, da ima sosedna Lika prav obilo soli za ljudi in živino. Radi tega dejstva so se napotili ljudje iz kazinskega okraja v Liko, da si nakupijo tamkaj soli. Sol je bila kupljena, a oblasti v Liki so prepovedale, da bi se sol prevozila iz Like v Cazin. Žalostno je, ker je toliko prometnih potežkoč z inozemstvom in ravno te prometne neprilike ovirajo razvoj trgovine na veliko škodo države in naroda, a še bolj žalostno in kaznjivo je zgoraj omenjeno postopanje naših jugoslovanskih oblasti napram lastnim državljanom.

Iz pisarne Jugoslov. Matice smo prejeli poročilo o manjših darovih za Jugoslov. Matico in dr. Skapin in dr. Šnuderl sta poslala 250 dinarjev iz poravnave. — Ujudmila Poljančeva izda v korist Matice božične slike z domoljubno vsebino.

Iz Maribora.

NAŠ SHOD V MARIBORU.

Brez vseh lepakov in letakov, brez «bobnanja» in drugih agitatoričnih sredstev se je na poziv vodstva SLS v Mariboru zbralo pretekli ponedeljek zvečer toliko naših odločnih in neomajenih somišljenikov, da je bila Gambirnova dvorana in predsoba polna. Posebno mnogo je bilo naših delavcev, obrtnikov, nižjih uradnikov in nastavljenecv. Zborovanje je trajalo od tridečetrt na osem do desetih in ves čas je vladalo tako resno in odločno razpoloženje, kakor ga opazujete na shodih le malokdaj pri drugih strankah. Med zborovalci pa smo opazili tudi posamezne izvidnike drugih strank.

Shod je otvoril predsednik krajevne organizacije SLS dr. Leskovar ter predlagal za predsednika zborovanja J. Vesenjaka.

Poročala sta za klub občinskih odbornikov dr. Leskovar in dr. Jerovšek. Dr. Leskovar se je posebej bavil z nameravanimi občinskimi davki ter pojasnil, da so nepremišljeno sestavljeni, za vse sloje, posebno še za delovne sloje krivični in iz stališča občinskega gospodarstva v tej višini nepotrební. Govornik je pojasnil tudi zadevo Kolbesen, kjer je občinski odbornik in svetovalec neopravičeno sprejel dvojno provizijo in mu je župan brez odobritve odbora nakazal.

Dr. Jerovšek je osvetljeval gospodarstvo v Mestni hranilnici, ostro obsodil nesmiselnó, strankarsko gospodarstvo v tem denarnem zavodu, posebej omenjal, kako si najemajo posojila, pa jih imenujejo vloge, kako si funkcionarji — Irgolič in uradniki pri lastnem zavodu izposojujejo denar, mestna občina pa ga ne dobi, čeravno je zavod njen in ustanovljen v njen dobrobit. Govornik je razkrival vso hinavstvo in koristarstvo demokratov v tem zavodu ter izjavil, da se bo moral tukaj napraviti red, da občina dobi zopet vplivno odločilno besedo. Ako se pa to ne zgodi, treba bo misliti na nov zavod, kateri bo dal popolno jamstvo, da se bo v njem dobro hiševalo. Dr. Jerovšek se je bavil tudi s stanovanjskim vprašanjem ter ožigosal tam nekatere slučaje, kjer so na škodo delovnega ljudstva dobili stanovanje razni priseljenci — dr. Kukovec, Spindler, verižniki, advokati, večletni prosilci pa ne.

Poslanec Žebot je v ostrem govoru pojasnil politični položaj, naštel celo vrsto dejanj slabega in pristranskega gospodarstva dosedanje vlade in poslancev, ki so jo podpirali, ter izrazil svojo zadovoljnost nad tem, da so vsaj največji korupcionisti in nasilneži: Pribičevičevi demokratje in njihovi bratci potisnjeni iz vlade. Obširnejše je g. poslanec govoril o tem, kako so demokratje in cela sedanja vlada prav grdo in nepošteno vodili delavce in uslužbence za nos.

Vsem trem govornikom, osobito še dr. Jerovšku in Žebotu so zborovalci navdušeno pritrjevali in v smislu izvajanj govornikov je predsednik Vesenjaka dal na glasovanje sledeče resolucije:

1. Zborovalci na shodu SLS izrekajo zaupanje in zahvalo klubu občinskih zastopnikov SLS za njihov odločen nastop v komunalni politiki in obsojajo pretirano, neprimerno davčno politiko socijalnih demokratov na mariborskem magistratu.

2. Jugoslovanskemu klubu v narodni skupščini izrekamo zahvalo za njihovo krepko borbo v zaščito pravic našega ljudstva in se izjavljamo za zedinjeno Slovenijo z zakonodajno avtonomijo. Zahtevamo v tem smislu revizijo ustave in s to zahtevo gremo v volilni boj.

3. Odločno protestiramo proti zavlačevanju uradniške pragmatike. Obtožujemo vse dosedanje vladne stranke, ki so namenoma zavlačevale, da se zakon ni izvedel, niti se izvršilo drugače izboljšanje položaja državnih in javnih nameščenecv ter se jih na ta nedostojni način potisnilo v najhujšo bedo. Protestiramo posebej proti temu, da se je vezalo pragmatiko z novimi davki in se na ta način osovržilo železničarje in drž. uslužbence pri drugih davkoplačevalcih, čeravno se je za druge zadeve našlo stotine in stotine milijonov brez novih davkov.

Predsednik je dal resolucije posamezno na glasovanje in zborovalci so jih z navdušenjem soglasno sprejeli. S pozivom na delo za zmago poštenosti v dobrobit ljudstva in cele države je zaključil zborovanje, ki je še dal krepek nauk onim, ki delajo fašistovske poizkuse.

—o—

4. **Gospodarstvo pri Mestni hranilnici** je dokazano v marsičem slabo. Sedaj so demokrati modriji spet ustrelili kozla. Naročili so namreč dr. Slokarju, naj toži vse tiste Nemce, ki so bili za časa vojske v ravnateljstvu hranilnice in so glasovali za vojna posojila. S tožbo hočejo prisiliti torej posameznike, naj krijejo milijone, ki so v vojnih posojilih. Mi trdimo, da je ta tožba le izguba denarja in pomeni lahko novo nepotrebno izgubo stotisocev, ali celo milijonov v škodo hranilnice in indirektno tudi mariborske mestne občine. Na podlagi hranilničnih statutov po letu 1910 je bilo ravnateljstvo upravičeno podpisati vojna posojila. Člani posamezniki niso zgrešili po tedanjih razmerah in tedanjih odnošajih nič nepostavnega. Analogija s ptujskim Ornigom ne velja, ker je ta mož delal brez dovoljenja in sodelovanja in tudi brez naknadne odobritve pristojnih korporacij. Torej preko njih, proti njim, na lastno pest in odgovornost. Tudi formalno je tožba zgrešena, ker je že preteklo nad tri leta po prevzemu poslov in odstranitvi tistih, ki sa časa vojske zavod vodili. Sicer pa noben jurist ne more izreči, da je posojilo izgubljeno, saj vemo, da so se na Hrvaškem in v Sloveniji izrekle vse stranke za realizacijo vojnih posojil in naša država tozadevno še nima definitivnega sklepa. Kratko malo: iz vseh vidikov je tožba demokratska neumnost, ki lahko stane nove stotisoče in milijone.

«Mestna hranilnica» mariborska nam je poslala oglas ali inserat na upravnništvo s prošnjo, da ga priobčimo in sicer v večji obliki in šestkrat zaporedoma. Besedilo inserata pričenja: «Najbolj varno naložite svoj denar itd.» Obžalujemo, da zavodu ne moremo ustreči, dokler obstojajo razmere, kakršne so sedaj, ko imajo demokratski gospodje svoje, prav posebne pojme o varnosti in mi seveda tudi svoje. Ko se njihovi pojmi nekoliko približajo našim, smo seveda gospodom na razpolago.

Preiskava pri trvdki Tonejc & Rozman. Iz dobro poučenega vira smo doznali, da se vršijo in nadaljujejo pri Tonejcu preiskave glede soli in kajnita. Zadnji čas je, da se Tonejcu odvzame glavna monopolna zaloge soli, ker bo treba sicer tudi pri žitnem uradu napraviti odločne korake, da se vendar enkrat take stva-

ri preprečijo. Cel Maribor govori zopet o 100 vagonih kajnita. Kakor smo izvedeli, se za to afero zanimajo celo višji krogi.

Prazne drž. blagajne. Radikali, ki so za demokrati prevzeli finančno ministrstvo tožijo, da so jim demokratje pred odhodom od vladnih korit povsem izpraznili državne blagajne. Da se vidi prav na dnu državnih blagajn, k temu je pripomogla tudi mariborska demokratska tvrdka Tonejc, ki že dolguje nad leto dni 1 milijon carine na jajcih, ki jih je izvažala v inozemstvo. Gospod Tonejc se baha, da mu je država to milijonsko carino «šenkala», a ni res, gospod Tonejc je dolžan državi in se ima zahvaliti za tako dolgo čakanje samo svojim prijateljem carinikom in poprejšnjemu režimu, ki je bil prizanesljiv napram tičkom kot je dični g. Tonejc. K zboljšanju uradniškega bednega stanja bi lahko tudi pripomogel g. Tonejc, ako bi tako za letošnji Božič poravnal svoj državni dolg.

Znaki v mariborskih šolah. Opazujemo pri nekaterih učencih zavodov, da nosijo ostentativno in izzivalno znake. Če se ne motimo, je prepovedal celo sedanjí pristranski Višji šolski svet vse, kakršnekolí znake. Prav radovedni smo, zakaj se ravnatelj po tej prepovedi ne ravna in ne uveljavijo svoje avtoritete ter ne vršijo svoje dolžnosti. Drugič bomo govorili jasnejše in odločnejše, ako to opozorilo ne bo pomagalo.

Pozno je našel svoje — upajmo definitivno — versko prepričanje neki mladi profesor na mariborski realki. Po baje težkih duševnih bojih je spoznal, da je pravoslavje zanj edino pravilno in — koristno. Prepričani smo, da bo g. profesor javnosti naznanil primerno svojo krstno slavo in bo kot veren pravoslavčen kristjan proslavil tudi vse pravoslavne praznike, osobito še božične. Tako bodo od dejanja značajnega moža imeli praktično korist tudi materialistični realci.

Predsednik trgovskega gremija Weixl je človek z zmedenimi pojmi. Dosegel je, da trgovcem v Mariboru od magistrata prepovedano izobešati robo na izobešalnikih, katere so si mnogi nabavili za drag denar. Tudi je Weixlov uspeh, da ne smejo trgovci več imeti blaga postavljenega blizu ulice. Weixl govori o nesolidnosti take reklame. Svetujemo Weixlu, naj o nesolidnosti kar molči, ker bomo mali in srednji trgovci prisiljeni Weixla prav pošteno podučiti, kaj se pravi nesolidna trgovina.

Weixl Vilko hoče, da bi po 11. uri dopoldne nihče od producentov ne smel več imeti blaga na Glavnem trgu. Ali je Vilko padel na glavo? Sedaj dobimo sadje, meso špeh in druga živila še tudi popoldne. Po Weixlovem pa bi naj bilo to v bodoče prepovedano. Saj tak predlog je stavil g. Vilko v zadnji občinski seji. Lep tič ta Weixl.

Predavanje Krščansko socijalne zveze v Mariboru se vrši v petek, dne 22. t. m. ob pol 8. uri v Lekarniški ulici. Predavata prof. Prijatelj in dr. Jeraj o izvoru človeka. Prvi referent bo zastopal darvinistično stališče, drugi pa krščansko. Diskusija bo zanimiva. Priidite v obilnem številu.

Seja mariborskega občinskega sveta bo v četrtek, dne 21. t. m. z nadaljevanjem v petek. Pričetek seje ob 19. uri. Dnevni red: proračun za leto 1923, volitev mestnega svetnika mesto odstopivšega g. Lojzeta Slanovec (v petek).

Dve umetniški razstavi v Mariboru. Tekoči mesec imamo dve umetniški razstavi v našem mestu, kateri sta se otvorili te dni. Ena razstava je v prostorih Narodnega doma in tu je razstavil svojih 40 slik ruski slikar Balmen, druga pa je v prostorih gledališkega poslopja, kjer je razstavilo društvo «Grohar» umetnine svojega gosta iz sosedne države gospoda Heppergerja. Pri obeh razstavah so vstopnice jako nizke in najtoplejše priporočamo svojim čitateljem, da jih gotovo posečajo!

Angleški krožek v Mariboru. Pripravljalni odbor društva prijateljev angleškega jezika in prosvete v Mariboru je že sestavil društvena pravila, ki so že tudi odobrena. Ustanovni občni zbor se bo vršil po Božiču in kurzi angleškega jezika se bodo brž ko mogoče otvorili. Prijave članov in udeležencev pri kurzi sprejema do občnega zbora trgovina Zlate Brišnik v Slovenski ulici.

Društvo za podporo revnih učencev v Mariboru je pričelo živahno agitacijo, da bi odpomoglo vsaj najhujši bedi. Našlo je skoro brezizjemno prijazno podporo, da v nekaterih slučajih velikodušno umevanje. Zato si usoja izreči najtoplejšo zahvalo pred vsem društvu Vzajemnost železniških uslužbencev, ki je poklonilo 500 dinarjev, Pogrebniemu zavodu za 200 din. in sledečim obrtnikom in trgovcem: Freund za 20 parov čevljev, Berg 10 parov, Šoštaric, Kravos, Gruber, Turad, Pichler, Rosenberg, Preac, Feldin, Baloh, Büdefeld, Ihl in Kuhar, Supantschitsch, Jančič, Mihelitsch, Hutter, Hobacher, Thür, Heinz, Weixl, Berdajs, Durjava, Zelenka. Jugoslovanska tovarna gumbov v Slov. Bistrici za — blago. Tovarna Jugoslov. Lloyd je obljubila oblačila. Iskreno prosimo še nadaljnjih prispevkov v namene društva, ki nadaljuje svoje delo tudi po Božiču. Blagohotni darovi se zaprosijo na ravnateljstvo dekliske meščanske šole II., Cankarjeva ulica, ali policijski komisarijat Slomškov trg, nadsvetnik dr. Kerševan.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Maribor išče pisarniškega tajnika. Pismene ponudbe naj se blagovolijo nasloviti na gornje društvo. Zmožni vpokojenci imajo prednost.

Božične jaslice, krasne in trpežne, se dobijo v tiskarni sv. Cirila v Mariboru po 8.50, 11, 13 ali 22 din. komad.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

«Brigaj se ti za svoje reči, jaz pa za svoje!» se je obregnila.

In imela je vzroka dovolj za bodeče besede. Saj je bil njen tujec čisto nenavaden, izreden človek in sama pri sebi je bila popolnoma mirna glede njega.

Po noči se je sicer zbudila iz strahotnih sanj. Orjaške bele glave, velike kakor tikve, so se stezale za njo na brezkončno dolgih vratovih in velike črne oči so imele. Pa ni hotela zbuditi moža, ker je bila pametna žena. Premagala je svoje strah, se obrnila na drugo stran in spet zaspala.

III.

Tisoč in ena steklenica.

In tako se je zgodilo, da je dne 29. februarja, ko je zapihal južni veter, čudni gost stopil v javnost vasice Iping.

Najprimernejša 2-3 594

BOŽIČNA IN NOVOLETNA DARILA

so le ona, katera vsakdo in vsak dan rabi in sicer:

- DENAR -

nice, listnice, tobačnice, kovček, kasete, damske torbice, nahrbtniki i. t. d.

Vse to se dobi v veliki izbiri pri:

IVAN KRAYOS

Aleksandrova cesta 13. ozir. Cankarjeva ul. 1.
Telef. int. 207.

Prostovoljna prodaja.

V nedeljo, dne 6. januarja 1923 ob 10. uri dop. se bo prodajalo na licu mesta v Šmarjeti ob Pesnici pri Mariboru, lepo arondirano posestvo obstoječe iz njiv, travnikov, gozda ter skoro nove hiše in gospodarskega poslopja, z vso živino in gospodarskimi pritiklinami, vse kakor leži in stoji.

Posestvo meri 22 oralov.

Na željo se odproda tudi samo glavna domačija ter si nekaj njiv in travnikov lahko lastnik pridrži. Tudi pred gornjim rokom je posestvo na prodaj.

Natančnejše podatke o legi, številu premočnin, plačilnih pogojih i. t. d. daje zastopnik lastnika g. dr. Franjo Rosina, odvetnik v Mariboru. 586 2-3

Največja tovarna 4-5568

električnih svetilk v Evropi

išče samoprodajalca za celo Jugoslavijo.

Naslov se izve v upravištvu STFAŽE

Praznih steklenic (vinskih) 7/10

kupi vsako množino veletrgovina z vinom

Pugel, Rossman in Voller

Maribor, Trg svobode 3. 597 4-1

Tisti dan je namreč prispela njegova prtljaga. In zelo mogočna prtljaga je bila.

Najprvo par velikih kovčegov, ki res niso bili drugačni, nego jih sme imeti pošten človek. Toda z njimi je prišel tudi zaboj s knjigami, ki so izmed njih nekatere bile pisane v čisto nerazumljivi pisavi — in dvanaest ali še več drugih zabojev, nekaj škotel in zopet nekaj zabojev in v njih so bile v slamo zavite neke stvari, — Hallu, ki je s slučajno radovednostjo mimogrede pocukal za slamo, se je zdelo, da so steklenice.

Neznani gost je prišel po stopnicah. Nepotrpežljiv je bil. Svoj široki klobuk je imel globoko potisnjen na čelo, površnik zavihan črez tilnik, svilen ruto krog vratu in rokavice je nosil.

V veži je Hall navezoval s Flarensidom, voznikom, kratkočasen razgovor in se pripravljaj, da z njegovo pomočjo zloži zaboje, kovčege in škatle z voza. Voznikov mišavi pes je radovedno vohal krog Hallovih nog.

»Spravite že vendar z voza moje stvari!« se je zakregal tujec. »Dovolj dolgo sem že čakal nanje!«

Stopil je k vozu, kot bi sam hotel seči po prtljagi.

Komaj pa je voznikov pes opazil povitega tujca, je nujno zapustil Hallove noge, zarenčal in pokazal zobe in ko je bil neznanec dovolj blizu, se je z glasnim lajanjem pognal po njegovih roki.

»Marš!« je zavpil Hall, ki ni bil poseben junak glede psos, in Fearenside je zaklical: »Lezil!« in vihtel bič.

In naglo se je vršil ves prizor.

Pes je pograbil za rokavico in tujec ga je sunil z nogo, da je odletel. Pa spet se je zagnala žival, topot proti nogam. Rezek resk se je čul in tedaj je Fearensidov bič zadel psa, da se je cvileč in tuleč skril pod kolesa.

V pol minuti se je vse zgodilo. Nihče ni govoril, vsi trije so kričali. Tujec je naglo pogledal po strgani rokavici in po hlačah, naredil kretnjo, kakor bi se hotel skloniti, pa obrnil se je in z dolgimi koraki stopil v hišo. Čula sta ga, ko je hitel skozi vežo in po stopnicah.

Zimsko perilo, nogavice za moške in ženske, koce, odeje, preproge prodaja po znižanih cenah

Franjo Majer, Maribor
manufakturna trgovina
Glavni trg 9. 900

Širite naše liste!

Najprimernejša božična darila so

domaći čevlji
štrapanji čevlji
nogavice
plesni čevlji

katero dobite v vseh oblikah in velikosti po najnižjih cenah

4-5

Aniol Traun, Maribor, Grajski trg 1

Zavezana stranka Janko in Kamilo Tompa, veleposestnika na Prešniku pri Smartnem v Rožni dolini.

Dražbeni oklic in poziv k napovedbi.

Na predlog zahtevajoče stranke Posojilnice v Celju, bo dne 28. decembra 1922, predp. ob 10. uri, pri tem sodišču v izbi št. 4, na podstavi ob enem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

zemljiška knjiga	vl. št.	označba nepremičnin	cenilna vrednost	najmanjši ponudek
Sv. Jungert	126	grajščina	1284.000 K	2.662.850 K
	142	hiša št. 8	30.000 K	
	143	gospodarska in druga		
	191	posl. pja	379.300 K	
	192	njive	463.150 K	
	216	travniki in pašniki	669.691 K	
	217	vrtovi	26.475 K	
	241	gozdi	800.834 K	
	253	ribniki	15.645 K	
	312			
		Skupaj	3.674.284 K	
		Skupna cenilna vrednost zaokrožena na	3.994.250 K	

K nepremičnini zemljiška knjiga Sv. Jungert vl. št. 126, 142, 143, 191, 192, 216, 217, 241, 253 in 312 spadajo sledeče pritlikline: 1 par težkih konj, 2 žrebeta, 5 krav in 3 telice, 4 volovi, 1 navaden voz, 4 brane, brana za travnike, sejalnica, mlatilnica z motorjem, cirkularna žaga, 1 slamoreznica, 1 obračalnik za seno, 1 kosilni stroj, obračalni plug, 2 pluga 1 osipalnik, 1 sejalnik za koruzo, 1 gedelj 2 konjski oprem, 6 sodov 4 kadi, 10 grabelj, 10 vil, 10 lopat, 5 krampov, 2 žagi, 2 sekiri, v cenilni vrednosti K 319.950.—. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja. Vadij znaša K 400.000.—.

Okrajno sodišče v Celju, odd. III., dne 7. decembra 1922.

508

Kdor želi

biti dobre volje za praznike naj poskusi kapljico iz kleti d. d. vinogradnikov

'VINARIA' v Ptuj

Glavna zaloga buteljk v novi trgovini

JAŠ & LESJAK

Maribor, Šolska ul. 2

S E N O
slamo, drva ter premož, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja —
OSET ANDREJ, MARIBOR
Aleksandrova cesta št. 57, telef. 88. 51-323

Lepa

599

božična darila

sveče in okraske za božična drevesa priporoča

Drago Rosina, Maribor

Vetrinska ulica 26.

Perfektna in izvežana so-
barica ki ste že služili samo v dobrih hišah, vajeni serviranja in vseh hišnih poslov, se iščeta k mali slovenski obitelji od 2 oseb. Nastop z 1. januarjem 1923, plača po dogovoru. Ponudbe z navedbo sedanjega službovanja na Marijana Rakil, Karlovac, Hrvaško. 595 2-2

Največja mariborska parna pralnica

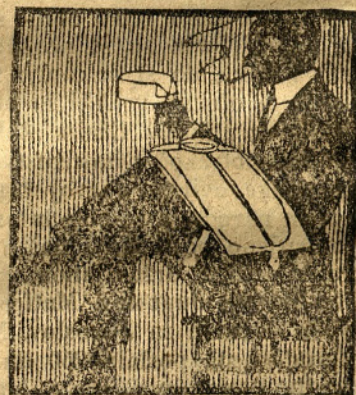
„IDEAL“

Centrala:

Frankopanova 9.

Sprejemnica:

Vetrinska ul. 12

NAJBOLJŠE IN NAJCENEJŠE

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlače, volneno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje i. t. d. se dobi pri

J. ŠOŠTARIČ - MARIBOR
Aleksandrova cesta 13.